

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ACCREDITATION OF THE EDUCATIONAL PROGRAMS AS A TOOL OF STATE REGULATION OF HIGHER EDUCATION QUALITY IN THE FIELD OF HEALTHCARE

На сьогоднішній день освіта відіграє надзвичайно важливу роль для розвитку суспільства, адже від якості освіти безпосередньо залежить соціально-економічний і політичний розвиток держави, саме тому даній сфері необхідно приділяти особливу увагу. Забезпечення якісної медичної допомоги є складною та актуальною проблемою будь-якої держави, воно безпосередньо залежить від якості освіти. Актуальним завданням на сьогоднішній день, в контексті забезпечення якості вищої освіти, яке стоїть перед закладами вищої освіти є розробка освітніх програм, що здатні підготувати фахівців високого рівня. В свою чергу акредитація освітніх програм є важливим інструментом державного регулювання якості вищої освіти, адже поняття якості передбачає постійний процес оцінювання, що передбачає собою моніторинг якості. З 2019 року в Україні здійснюється акредитація освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти за новою процедурою. Це новий та важливий етап, що сприятиме розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.

В статті проведено аналіз та надано оцінку сучасного стану акредитації освітніх програм в Україні. Проаналізовано досвід деяких зарубіжних агентств із забезпечення якості вищої освіти. В результаті аналізу закордонного досвіду було виявлено основні механізми та напрямки удосконалення процесу акредитації освітніх програм, зокрема, були запропоновані зміни щодо терміну дії сертифікату про умовну акредитацію, критеріїв оцінювання освітньої програми, підготовки відомостей самооцінювання, а також фінансування акредитаційної процедури. На основі виявлених механізмів та напрямів розвитку процедури акредитації освітніх програм було розроблено та запропоновано модель механізму акредитації освітніх програм. Також було проаналізовано процедуру акредитації освітніх програм галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та виявлено, що в Україні не існує певних особливостей та здійснюється вона так само, як і акредитація освітніх програм за іншими галузями знань. В статті зазначаються особливості, на які слід звертати увагу при акредитації освітніх програм галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Ключові слова: акредитація, освітня програма, забезпечення якості вищої освіти, критерії оцінювання, охорона здоров'я.

Nowadays, education plays a crucial role in the development of society as the socio-economic and political progress of the state depends on education, and thus, this area needs special attention. The provision of high-quality medical care is a complex and urgent problem of any state – it is directly dependent on the quality of education. In the context of maintaining the quality of higher education, the current task of higher education institutions is to elaborate the educational programs which contribute to the training of highly professional specialists. Moreover, the accreditation of educational programs is a key tool of the state regulation of higher education quality since the concept of quality involves a permanent process of evaluating that encompasses quality monitoring. Since 2019, the National Agency for Higher Education Quality Assurance has been accrediting educational programs in Ukraine under a new procedure. This is a new and important stage that will facilitate the advancement of the system of higher education quality assessment in Ukraine.

The article analyses and evaluates the current status of the accreditation of educational programs in Ukraine. The experience of some foreign agencies ensuring the quality of higher education is studied. As a result of the analysis of foreign experience, the basic mechanisms and directions for the improvement of the process of accreditation of educational programs are found. In particular, the authors put forward changes for the validity of the certificate of conditional accreditation, the criteria for evaluating the educational program, the preparation of self-assessment information, as well as the financing of the accreditation procedure. By relying on the mechanism identified and directions for the development of the procedure of accrediting educational programs, the model of the mechanism for accrediting educational programs is worked out and proposed. The authors also have analyzed the procedure for the accreditation of educational programs in the subject area 22 "Healthcare" and found out that there are no any particularities: it is implemented in the same way as the accreditation of the education programs on other subject areas. The research highlights the features which should be taken into account when accrediting educational programs in the subject area 22 "Healthcare".

Key words: accreditation, education program, higher education quality assurance, evaluation criteria, healthcare.

УДК 351.851:378
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2020-16-22>

Ватанов А.Р.
здобувач
Національного університету
цивільного захисту України

Войціцька К.М.
аспірант, асистент кафедри економічної
безпеки, публічного управління
та адміністрування
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Постановка проблеми. Одним із завдань, яке на сьогодні не втрачає своєї актуальності, є розробка та впровадження освітніх програм, які будуть відповідати міжнародним стандартам та здатні забезпечити якісну підготовку фахівців. В контексті забезпечення якості вищої освіти в Україні важливу роль відіграє акредитація освітніх програм. Починаючи з 2019 року в Україні здійснюється акредитація освітніх

програм за новими правилами. Це новий етап для розвитку системи забезпечення якості вищої освіти України, який тільки розвивається та ще містить багато суперечних питань, які потребують удосконалення. Саме тому вважаємо за необхідне проаналізувати процес акредитації освітніх програм в Україні та порівняти його з зарубіжними країнами, з метою виявлення основних напрямів удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розробки та удосконалення освітніх програм, а також процесу акредитації приділено увагу таких науковців : Світлична А.В., Загребельна І.Л., Панич О., Свіжевська С. Г. Оборський О., Перпері Л. М., Голобородько Г. М. та інші.

Виділення не вирішених раніше частин проблеми. Незважаючи на значний інтерес науковців до нового процесу акредитації освітніх програм, частина аспектів цього багатопланового питання залишається не досить вивченою, особливо в сфері охорони здоров'я, що і зумовило вибір даної теми.

Мета статті – аналіз процесу акредитації освітніх програм в Україні та порівняння його з зарубіжними агентствами, з метою виявлення основних напрямів удосконалення. Розробка механізму удосконалення процедури акредитації освітніх програм.

Викладення основного матеріалу. З метою забезпечення якісної та конкурентоздатної освіти ЗВО розробляють та впроваджують освітні програми, що є важливими документами, які спрямовані на підготовку якісних фахівців та адаптацію особистості до життя в суспільстві. Саме від якості освітніх програм залежить рівень підготовки фахівців, в тому числі в сфері охорони здоров'я.

В умовах переходу підготовки здобувачів вищої освіти за компетентністними моделями перед вітчизняними ЗВО постає завдання реалізації компетентного підходу до розробки освітніх програм та розробки нових методів навчання, викладання з метою забезпечення досягнення студентами запланованих програмних результатів навчання, які мають відображати рівень засвоєння компетентностей [1].

Світлична А.В. і Загребельна І.Л. зазначають, що «до основних труднощів з розробки освітніх програм на сьогодні варто віднести такі:

- по-перше, не з усіх спеціальностей затверджені стандарти вищої освіти;
- по-друге, не зрозуміло до кінці залишається процедура акредитації освітніх програм НАЗЯВО;
- по-третє, брак досвіду із самостійного розроблення програм у членів робочих груп;
- по-четверте, необхідність формування нового переліку і змісту навчальних дисциплін, освоєння яких формуватиме компетентності студентів
- по-п'яте, руйнування усталених стереотипів в ході впровадження нових підходів до системи забезпечення якості вищої освіти часом викликає внутрішній спротив науково-педагогічних працівників [2]».

З метою забезпечення контролю за якістю освітніх програм ЗВО повинні періодично проходити процедуру акредитації.

Відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти «акредитація освітньої програми» – це оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми [3].

Вважаємо за необхідне дослідити та проаналізувати зарубіжних досвід проведення процедури акредитації освітніх програм, з метою виявлення та запозичення кращих практик.

Розглянемо більш детально досвід деяких зарубіжних агентств, що уповноважені здійснювати акредитацію освітніх програм.

Кожна країна має свої особливості щодо проведення акредитаційних експертиз. Так, наприклад, у Польщі створено Польський акредитаційний комітет (Polish Accreditation Committee). Згідно Статуту якого [4]кожен критерій може бути оцінений за трибальною шкалою як: виконаний, частково виконаний чи невиконаний. Сертифікат про акредитацію вперше видається строком на шість років. Також можлива видача сертифікату терміном до двох років, якщо принаймні один із критеріїв оцінки освітніх програм, отримав оцінку – частково виконаний. На нашу думку, акредитаційна процедура в Україні дещо схожа з Польщею. У Польщі існує 10 критеріїв, за якими оцінюється освітня програма. Проаналізувавши їх вважаємо, що цікавими є критерії оцінювання освітніх програм, зокрема 7 критерій, який називається «Умови та шляхи підвищення ступеня інтернаціоналізації навчального процесу у галузі навчання». На відмінну від України, в Польщі інтернаціоналізація оцінюється як окремий критерій і може суттєво вплинути на фінальний результат акредитаційної експертизи.

В Болгарії статутним органом з оцінки, акредитації та моніторингу якості у вищих навчальних закладах та наукових організаціях, спрямованих на покращення їх викладацької діяльності та наукових досліджень, а також на їх розвиток як наукових, культурних та інноваційних організацій є Національне агентство з оцінки та акредитації (National Evaluation and Accreditation Agency). Метою даної агенції є заохочення вищих навчальних закладів до забезпечення та підвищення якості освіти,

яку вони пропонують, підтримуючи високі академічні стандарти та добрі традиції освіти в Болгарії [5].

Проаналізувавши сайт та нормативні документи, що регулюють особливості проведення акредитаційної процедури було встановлено, що в Національне агентство з оцінки та акредитації здійснює оцінку за 10 критеріями, а процедура акредитації передбачає чотири основних етапи:

- 1) Подача заявки на акредитацію програми та підготовка самооцінювання;
- 2) Розгляд клопотання та початок процедури акредитації програми;
- 3) Відвідування закладу експертною групою;
- 4) Рішення Ради з акредитації [6].

В Республіці Казахстан створено Незалежне агентство щодо забезпечення якості в освіті [7]. Процес акредитації включає в себе три етапи:

- 1) Самооцінювання освітньої програми;
- 2) Відвідування закладу експертною групою;
- 3) Прийняття рішення Акредитаційним радою і, в разі позитивного рішення, отримання свідоцтва про акредитацію.

Цікавим є досвід Казахстану у проведенні процедури акредитації. Так, не менше, ніж за 3 місяці до передбачуваного проведення зовнішнього візиту ЗВО висилає в агентство електронний варіант звіту про самооцінку. Після чого у Агентства є два тижні на його опрацювання та аналіз. У разі необхідності доопрацювання звіту про самооцінку ЗВО усуваються зауваження по експертизі протягом 10-12 днів. Тобто Агентство може повернути відомості самооцінювання на доопрацювання ЗВО, з метою полегшення роботи експертної групи. В Казахстані після підбору експертів Агентство направляє до ЗВО для узгодження їх кандидатури. Цікавим етапом є те, що Агентство проводить вебінар для експертів по зовнішньому візиту. Зовнішній візит проходить протягом 2-3 днів відповідно до програми, розробленої керівником експертної групи спільно з Агентством і узгодженої з керівництвом ЗВО. Звіт по зовнішній оцінці висилається вузу для інформації протягом 2-х тижнів після закінчення зовнішнього візиту. Фінальне рішення щодо акредитації освітньої програми приймає Акредитаційна рада. Можливі такі варіанти рішень: акредитувати освітню програму на повний термін на 5 років; акредитувати освітню програму з умовою, на неповний термін 2 роки; неакредитувати освітню програму. Оцінка освітніх програм даним агентством здійснюється за 8 стандартами. Цікавою є система оціню-

вання освітніх програм, зокрема, кожен критерій оцінюється від 0 до 3 балів. Програма вважається акредитованою при наборі 15-21 балів. Програма вважається акредитованою умовно від 8 до 14 балів. Програма вважається неакредитованою при наявності менше 8 балів, а також в разі, якщо хоча б один стандарт отримав оцінку «Не відповідає» [8].

В Російській Федерації функціонує Національний центр професійно-громадської акредитації, який створений в 2009 році і є автономною некомерційною організацією, заснованою Гільдією експертів в сфері професійної освіти та іншими юридичними особами з метою організації та проведення акредитації організацій в сфері освіти [9].

Національний центр професійно-громадської акредитації проводить процедуру акредитації освітніх програм та приймає одне з таких рішень: акредитувати освітню програму на повний термін (6 років); акредитувати освітню програму на неповний термін (4 або 2 роки) з необхідністю усунення зауважень; відмовити в акредитації освітньої програми. Стандарти та критерії професійно-громадської акредитації основних професійних освітніх програм: 1. Політика (цілі, стратегія розвитку) і процедури гарантії якості освітньої програми; 2. Процедури розробки і затвердження освітніх програм; 3. Студентоцентроване навчання і процедури оцінювання; 4. Прийом, підтримка академічних досягнень і випуск студентів; 5. Викладацький склад; 6. Освітні ресурси і система підтримки студентів; 7. Збір, аналіз і використання інформації для управління освітньою програмою; 8. Інформування громадськості; 9. Моніторинг та періодична оцінка освітніх програм; 10. Періодичні процедури зовнішнього забезпечення якості освітніх програм [10].

Вивчення зарубіжного досвіду має важливе значення для розвитку та удосконалення вітчизняного процесу акредитації освітніх програм. Аналіз особливостей здійснення акредитаційної експертизи закордонними установами із забезпечення якості вищої освіти дозволив виявити основні напрями розвитку даної процедури для України.

Проведений аналіз показав, що у більшості країн термін дії сертифікату про акредитації становить близько 5-6 років. У Польщі, Казахстані, Росії термін умовної акредитації становить до 2 років, на відмінну від України. Згідно законодавства, рішення про умовну (відкладену) акредитацію терміном до одного року ухвалюється, якщо встановлено відповідність за рівнем «Е» щодо одного або двох критеріїв [3], тобто наявні суттєві недоліки.

На нашу думку, необхідно переглянути термін дії умовної акредитації, оскільки одного року може бути недостатньо для того, щоб якісно усунути «суттєві недоліки», виявлені під час акредитаційної експертизи.

Для України цікавим є досвід Польщі, зокрема, там при здійсненні акредитаційної експертизи окремим критерієм є оцінка умов та шляхів підвищення ступеня інтернаціоналізації навчального процесу у галузі навчання. В Україні питання інтернаціоналізації не виділяється як окремий критерій, а оцінюється в розрізі інших критеріїв, що на нашу думку, потребує перегляду, адже, ЗВО мають активно включатися та сприяти процесу інтернаціоналізації. До того ж, у Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти зазначено, що метою проведення акредитації є сприяння інтеграції українських закладів вищої освіти до Європейського простору вищої освіти [3]. Так, Вербицька А. В. зазначає, що слід «заохочуючи вищі навчальні заклади зайняти активну позицію в інтернаціоналізації. Необхідним є визначення критеріїв для моніторингу та показників змін, що дозволить досягти ширших цілей інтернаціоналізації» [11]. На нашу думку, доцільним є перейняття досвіду Польщі щодо оцінювання умов та методів підвищення ступеня інтернаціоналізації навчального процесу як окремого критерія, що є особливо актуальним для забезпечення якості вищої освіти в сфері охорони здоров'я. Так, в розрізі цього критерію можна оцінювати чи створено умови, що сприяють інтернаціоналізації освіти в галузі навчання, тобто чи готові науково-педагогічні працівники викладати, а студенти вчити іноземними мовами, чи підтримується міжнародна мобільність студентів та викладачів, чи створена можливість навчання для іноземних студентів.

Якщо говорити про етапи проведення акредитаційної експертизи, то Україна має свої особливості, які можуть слугувати прикладом для інших країн, зокрема, функціонують галузеві експертні ради, як один з етапів оцінювання освітньої програми. Панич О. зазначає, що «роль галузевих експертних рад (ГЕР) Національного агентства визначена у Законі України «Про вищу освіту». Зокрема, частина друга статті 25 цього Закону зазначає, що рішення про акредитацію освітньої програми приймається на підставі експертного висновку відповідної галузевої експертної ради. Зайве казати, що роль галузевих експертних рад у процесі акредитаційної експертизи є надзвичайно вагомою. Попри те, що галузеві експертні ради по суті викону-

ють функції лише консультативно-дорадчого органу, саме вони покликані забезпечити глибоке і професійне оцінювання якості освітньої програми, а також надати рекомендації щодо її вдосконалення [12]».

Цікавим є досвід Казахстану, де передбачено можливість повернення відомостей самооцінювання на доопрацювання. На нашу думку, доцільним було би передбачити такий етап як «рецензування відомостей самооцінювання», адже відомості самооцінювання є важливим документом для проведення процедури акредитації і якісно підготовлений самоаналіз полегшить роботу як експертної групи, так і галузевих експертних рад.

У більшості країнах Європейського простору фінансування акредитаційної процедури здійснюється за рахунок державного бюджету. В Україні ЗВО самостійно оплачують послуги з акредитації освітніх програм за рахунок спецфонду. На нашу думку, це обмежує розвиток закладів вищої освіти, адже ЗВО змушені витратити значні кошти (в середньому акредитація однієї освітньої програми становить 65000 грн.) на проведення акредитаційної експертизи, замість того, щоб спрямовувати ці суми на розвиток матеріально-технічної бази, стимулювання викладацької та професійної майстерності тощо.

В Україні існує окремий критерій, який застосовується лише для акредитації освітніх програм освітньо-наукового рівня (доктор філософії) – це Критерій 10 «Навчання через дослідження». Відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм [3], за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у підкритерії 10.2 оцінюється відповідність напряму досліджень наукових керівників науковій діяльності аспірантів (ад'юнктів). Як показує практика, експерти, зазвичай, просять від ЗВО додаткових документів, що будуть підтверджувати даний критерій.

На нашу думку, доцільно буде у відомостях самооцінювання передбачити таблицю, яка буде містити зведену інформацію про публікаційну активність здобувачів вищої освіти та їх наукових керівників. Запропонований додаток до відомостей самооцінювання відображено в таблиці 1.

Отже, аналіз зарубіжного досвіду проведення акредитаційної експертизи допоміг виявити основні напрями удосконалення процедури проведення акредитації для України (рис.1), що, на нашу думку, підвищить якість вищої освіти та адаптує її до стандартів Європейського союзу.

Запропонована модель механізму акредитації освітніх програм, яка враховує напрями

Запропонований додаток до відомостей самооцінювання «Таблиця 4. «Зведена інформація про здобувачів освіти та їх наукових керівників»

ID	ПІБ	Тема наукового дослідження здобувача	Публікації здобувача освіти	ID	ПІБ	Обґрунтування
ID здобувача освіти у ЄДЕБО	ПІБ здобувача освіти	Зазначається затверджена тема дисертації, над якою працює здобувач освіти	Зазначається інформація про публікаційну активність здобувача освіти (за наявності)	ID наукового керівника здобувача освіти у ЄДЕБО	ПІБ наукового керівника здобувача освіти	Зазначаються публікації або інша інформація щодо наукового керівника, яка підтверджує відповідність інтересів наукового керівника інтересам здобувача освіти



Рис. 1. Механізми удосконалення процедури проведення акредитації

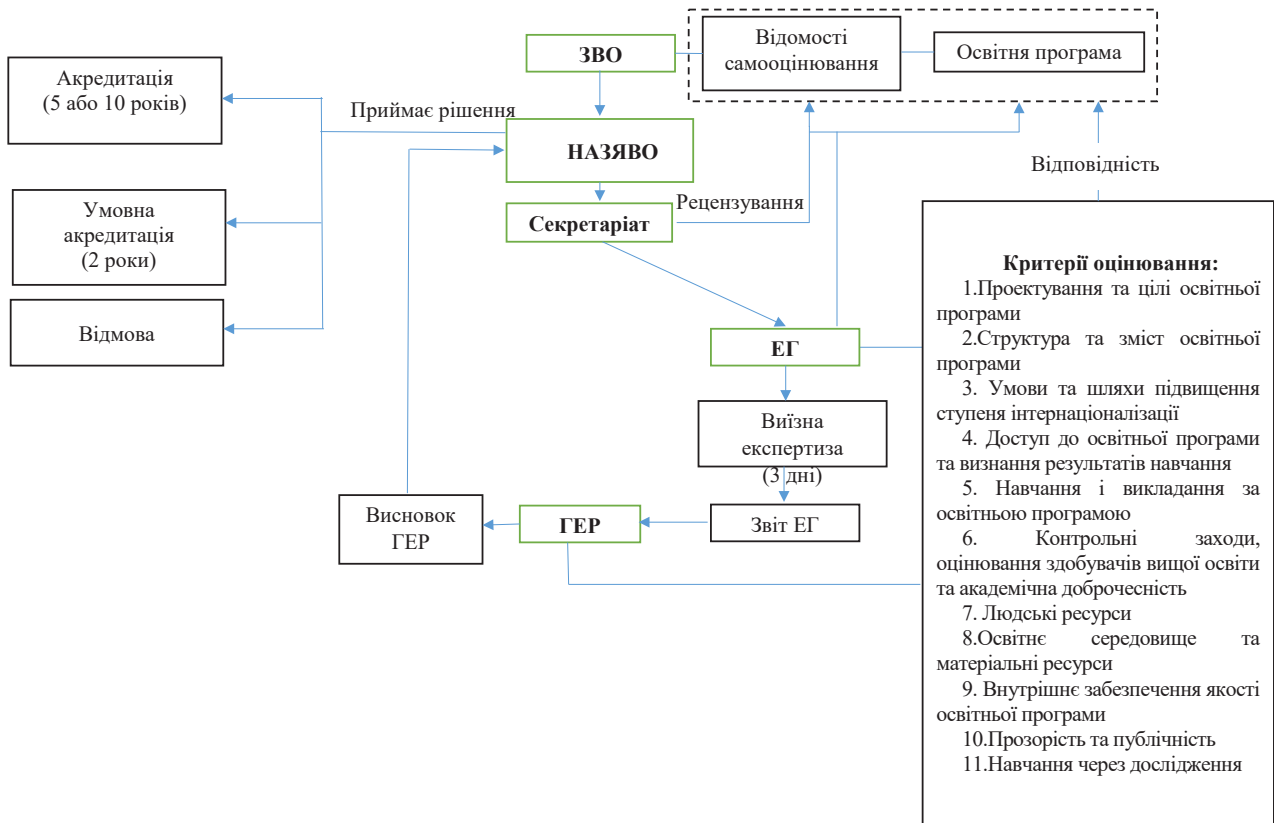


Рис. 2. Запропонована модель механізму акредитації освітніх програм

удосконалення процедури відображено на рисунку 2.

Акредитація освітніх програм галузі знань 22 «Охорона здоров'я» в Україні не має певних особливостей та здійснюється так само, як і акредитація інших освітніх програм. Єдиною особливістю, яка зазначена в Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти є те, що «під час акредитації освітніх програм з галузей знань 21 «Ветеринарна медицина» та 22 «Охорона здоров'я» до здобувачів вищої освіти прирівнюються інтерни та лікарі-резиденти» [3]. У Положенні про галузеві експертні ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для галузевої експертної ради з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» передбачено державний орган, представник якого може брати участь у роботі галузевої експертної ради – центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізовує державну політику у сфері охорони здоров'я [13].

Цікавим є досвід Німеччини, де створено Акредитаційне агентство у галузях охорони здоров'я та суспільних наук (Accreditation Agency in Health and Social Sciences), основним завданням якого є акредитація бакалаврських та магістерських програм

у галузі охорони здоров'я та соціальних наук, а також систем внутрішнього контролю та забезпечення якості в університетах та коледжах [14]. В Росії, наприклад, функціонує Союз медичної спільноти «Національна Медична Палата», яка проводить акредитації освітніх організацій і професійно-громадські акредитації програм середньої професійної, вищої і додаткової професійної освіти (програм професійного навчання) в сфері охорони здоров'я. [15].

Акредитація освітніх програм галузі знань 22 «Охорона здоров'я» в Україні здійснюється за 10 критеріями, які передбачені Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Проте, вважаємо за необхідне виявити в межах цих критеріїв особливості, на які слід звертати увагу при акредитації освітніх програм галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Так, ЗВО має продемонструвати реалізацію принципів безперервної медичної освіти. Експертам під час візиту слід звернути увагу та оцінити рівні залучення студентів у лікувальний процес та доступу до різних категорій пацієнтів; наявність клінічних баз і оснащеність їх сучасним обладнанням; наявність імітаційних класів для відпрацювання мануальних навичок, моделювання клінічних ситуацій.

Висновки і пропозиції. Починаючи з 2019 року в Україні здійснюється акредитація освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти програм за новими правилами, за цей короткий час Агентство накопило позитивний досвід, в результаті чого була акредитована значна кількість освітніх програм, разом з тим, багато освітніх програм, які виявилися неконкурентноздатними, припинило своє існування. Акредитація як інструмент державного регулювання якості вищої освіти наразі переживає новий етап свого розвитку. Нами було досліджено досвід зарубіжних країн та, в результаті порівняння, запропоновано напрями удосконалення проведення акредитаційної експертизи в Україні, з метою розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Оборський Г. О., Перпері Л. М., Голобородько Г. М. Підходи до оцінювання компетентностей та вимірювання результатів навчання освітніх програм *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Механіко-технологічні системи та комплекси. – Харків : НТУ "ХПІ". 2017. № 19 (1241). С. 157-162.*
2. Світлична А.В., Загребельна І.Л. Новітні підходи до розроблення освітніх програм у закладах вищої освіти. *Модернізація вищої освіти та забезпечення якості освітньої діяльності : Перша Міжнар. наук.-метод. конф.* Харків: ХДУХ. 2019. С. 185 -186.
3. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 977 від 11.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>
4. Statutes of the Polish Accreditation Committee : Annex to Resolution No. 4/2018 of the Polish Accreditation Committee of 13 December 2018. URL: https://www.pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/11/statut_tekst_ujednolicony-EN.pdf
5. National Evaluation and Accreditation Agency. URL: <https://www.neaa.government.bg/en/home-en?catid=0>
6. Procedures for program accreditation of majors and scientific majors of the regulated professions list. Documentation for execution of the procedures. URL: https://www.neaa.government.bg/images/Criteria_EN/prozeduri_SRP_EN.pdf
7. Независимое агентство по обеспечению качества в образовании. URL: <https://iqaa.kz/dokumenty-iqaa/polozeniya>
8. Положение о принятии решений Аккредитационным советом Независимого казахстанского агентства по обеспечению качества в образовании (НКАОКО) по специализированной (программной) аккредитации вузов. URL : <https://inlnk.ru/qd13j>.
9. Национальный центр профессионально-общественной аккредитации. URL: <https://www.ncpa.ru/>
10. Стандарты и критерии профессионально-общественной аккредитации основных профессиональных образовательных программ. URL: https://www.ncpa.ru/images/pdf/doc_nac/stand_op_2019.pdf
11. Вербицька А. В. Інтернаціоналізація як основний напрям розвитку вищої освіти / А. В. Вербицька // Молодий вчений. - 2017. - № 11. - С. 160-164. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_11_41.
12. Панич О. Акредитація програм вищої освіти: новий підхід. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1179-akreditatsiya-program-vishchoji-osviti-novij-pidkhid>
13. Положення про галузеві експертні ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти протокол від 21 травня 2019 р. № 5. URL: <https://naqa.gov.ua/%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%83%d0%bc%d0%b5%0%bd%d1%82%d0%b8-%d0%b3%d0%b5%d1%80/>
14. Accreditation Agency in Health and Social Sciences. URL: <https://ahpgs.de/en/welcome-to-the-ahpgs/>
15. Порядок проведения профессионально-общественной аккредитации образовательных программ, реализуемых образовательными и научными учреждениями высшего и среднего основного и дополнительного профессионального образования, осуществляющими подготовку медицинских кадров и порядок проведения общественной аккредитации образовательных организаций сферы здравоохранения. URL: <https://nacmedpalata.ru/?action=show&id=17800>